

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/235277,Agnieszka-Chrzanowska-Pietrzak-Marek-Adamkiewicz-O-wolno-sc-sumienia.html>
27.02.2026, 17:40

Agnieszka Chrzanowska-Pietrzak: Marek Adamkiewicz. O wolność sumienia

18 grudnia 1984 r., wyrokiem Wojskowego Sądu Garnizonowego w Szczecinie, za odmowę złożenia przysięgi wojskowej, na 2,5 roku pozbawienia wolności skazany został Marek Adamkiewicz. Jego skazanie było impulsem do powstania Ruchu „Wolność i Pokój”, jednego z głównych ugrupowań antykomunistycznych lat 80.

[Ruch Wolność i Pokój](#)

18.12

Marek Adamkiewicz urodził się 21 listopada 1957 r. w Szczecinie. W 1976 r. rozpoczął studia z fizyki na Uniwersytecie Wrocławskim. Rok później był współzałożycielem Studenckiego Komitetu Solidarności we Wrocławiu.

Represje i działalność opozycyjna

W nocy z 12 na 13 maja został pobity przez funkcjonariuszy MO i aresztowany. Za swą działalność w SKS skreślono go z listy studentów, a 11 stycznia 1979 r. wyrokiem Sądu Rejonowego we Wrocławiu został skazany na 1,5 roku ograniczenia wolności za obrazę funkcjonariuszy MO i SOK (30 godzin prac społecznych miesięcznie).

Wrócił do rodzinnego Szczecina. Tam ukończył dwuletnią szkołę policealną. Kontynuował działalność opozycyjną, angażując się w kolportaż wydawnictw drugoobiegowych.

Jesienią 1980 r. rozpoczął studia na Wydziale Matematyki w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Szczecinie. Włączył się w działalność Niezależnego Zrzeszenia Studentów. W listopadzie 1981 r. był jednym z organizatorów strajku okupacyjnego na uczelni, następnie udał się do strajkującej Stoczni Szczecińskiej. Po pacyfikacji strajku ukrywał się. Kiedy się ujawnił, został zawieszony w prawach studenta i otrzymał nakaz pracy. Działal w Akademickim Ruchu Oporu.

W czasie stanu wojennego został internowany (od 8 maja do 27 listopada 1982 r.). Po zwolnieniu wrócił na studia.

Waga przysięgi

Jesienią 1984 r. otrzymał powołanie do wojska. 4 września rozpoczął przeszkolenie wojskowe w Szkole Podchorążych Rezerwy Centrum Szkolenia Specjalistów Wojsk Obrony Powietrznej Kraju w Bemowie Piskim. Po kilku dniach oświadczył, że odmawia złożenia przysięgi wojskowej nie zgadzając się z zapisami o sojuszu z armią radziecką, obronie ustroju PRL i wierności władzy ludowej.

Bezskutecznie wywierano na niego nacisk, prowadzono rozmowy, przekonywano, aby zmienił decyzję. W rezultacie został zdegradowany do stopnia szeregowego i przeniesiony do prac budowlanych w jednostce wojskowej 1741 w Jarominie.

Dla wojska była to o tyle trudna sytuacja, że nie było regulacji prawnych w tym względzie – nie było zapisów mówiących o tym, że odmowa złożenia przysięgi wojskowej jest karalna. Sprawę przesłano do Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w Koszalinie, ta z kolei zwróciła się o opinię

do Izby Wojskowej Sądu Najwyższego, która orzekła, że odmowa złożenia przysięgi wojskowej jest równoznaczna z odmową wykonania obowiązku wynikającego ze służby wojskowej, czyli dezercją i powinna być kwalifikowana jako przestępstwo.

Od 14 do 30 listopada 1984 r. Delegatura Wojskowej Służby Wewnętrznej w Trzebiatowie prowadziła w tej sprawie śledztwo, które zakończyło się postawieniem zarzutu z art. 305 KK mówiącego o tym, że

„żołnierz, który odmawia pełnienia służby wojskowej, albo wykonywania obowiązku wynikającego z tej służby podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do 5 lat”.

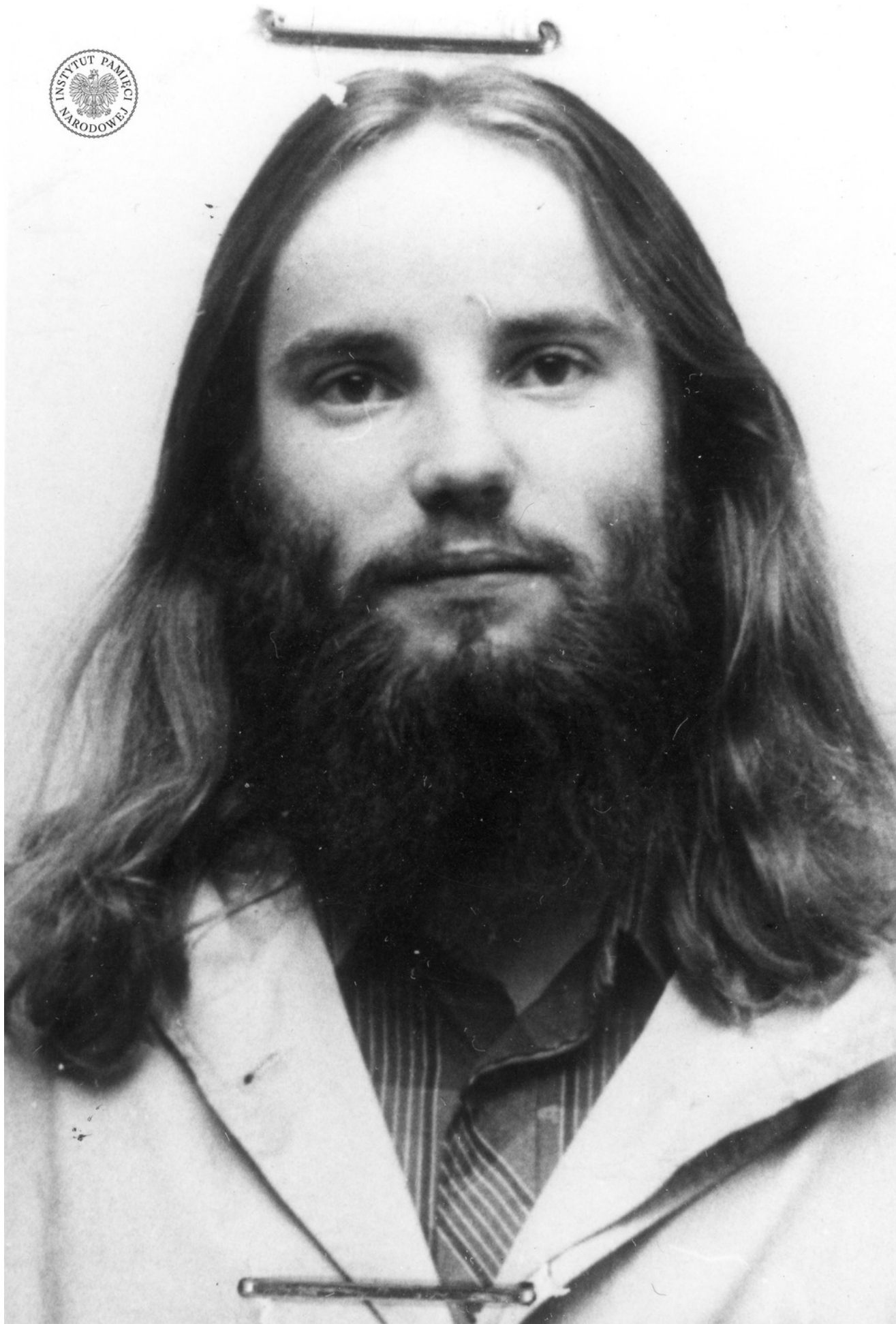
Rozprawa odbyła się 18 grudnia w Sądzie Garnizonowym w Szczecinie. Marek Adamkiewicz został skazany na 2,5 roku pozbawienia wolności. Był przetrzymywany w Areszcie Śledczym przy Zakładzie Karnym w Szczecinie, a następnie w Zakładzie Karnym w Stargardzie Szczecińskim. 8 września 1986 r. został warunkowo zwolniony.

[Czytaj artykuł Agnieszki Chrzanowskiej-Pietrzak *Marek Adamkiewicz. O wolność sumienia* na portalu przystanekhistoria.pl](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Artykuł

Marek Adamkiewicz (fot. z zasobu IPN)